

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/819
Toplantı Tarihi/Sayısı : 3.9.2024/50
Karar Numarası : 2024/883
Başvuran : S. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Ereğli (Konya) T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; açık ceza infaz kurumuna gönderilmesi gerekirken Cumhuriyet Savcısının hatalı işlemi nedeniyle kapalı ceza infaz kurumuna gönderildiği, denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanma talebinin muhatap Kurum tarafından reddedildiği ancak konuya ilişkin üst mahkemelerce lehine kararların alındığı, alınan kararlara rağmen kapalı ceza infaz kurumunda barındırılmaya devam ettiği, annesinin vefat etmesinden önce annesini hastanede ziyaret etme talebi ile annesinin cenazesine katılma talebinin reddedildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Açık ceza infaz kurumuna gönderilmesi gerekirken Cumhuriyet Savcısının hatalı işlemi nedeniyle 21/12/2022 tarihinde kapalı ceza infaz kurumuna gönderildiğini,

b. Denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanma talebinin muhatap Kurum tarafından reddedildiğini bildirir tebliğ tebellüğ belgesi üzerine İnfaz Hakimliğine başvurduğunu, İnfaz Hakimliği tarafından kendisinin lehine karar alınarak itirazının kabul edildiğini, İnfaz Hakimliği tarafından alınan karara Cumhuriyet Savcısı G. Ş. tarafından Ağır Ceza Mahkemesine itiraz edildiği ancak söz konusu itirazın Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedilerek tekrar kendisinin lehine karar alındığını ve kararın kesinleştiğini,

c. İlgili mahkeme kararlarına rağmen kapalı ceza infaz kurumunda tutulmaya devam ettiğini,

ç. 3/12/2023 tarihinde annesinin vefat ettiğini, vefatından önce annesini hastanede ziyaret etme talebi ile annesinin cenazesine katılma talebinin reddedildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Ereğli (Konya) T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüş ve eklerinde özetle;

a. Başvuranın altı adet hücreye koyma disiplin cezasının olduğu,

b. Başvuranın en son aldığı hücreye koyma disiplin cezasının 29/10/2023 tarihinde kaldırıldığı ve aynı tarihte iyi halini kazandığı, başvuranın açık ceza infaz kurumuna ayrılma tarihinin 29/10/2024 ve denetimli serbestlik hükümlerinden faydalanmasına ilişkin tarihin 27/4/2025 olduğu,

c. Başvuranın denetimli serbestlik hükümlerinden faydalanma talebi ile Kuruma dilekçe sunduğu ancak

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

talebinin reddedildiği, durumun başvurana bildirilmesi üzerine başvuranın İnfaz Hakimliğine başvurduğu ve itirazının kabul edildiği, İnfaz Hakimliği tarafından alınan karara karşı Cumhuriyet Savcısı G. Ş.'nin Ağır Ceza Mahkemesine itiraz ettiği ancak söz konusu itirazın Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedildiği,

ç. Başvuranın annesinin 3/12/2023 tarihinde saat 01.35'de hastanede vefat ettiği, başvuranın hastaneye gitme talebiyle Kuruma dilekçe sunmadığı, bununla birlikte 3/12/2023 tarihinde annesinin cenaze törenine katılması talebine ilişkin dilekçesine istinaden Ereğli Cumhuriyet Başsavcılığına 3/12/2023 tarihinde yazı yazıldığı ancak söz konusu talebin başvuranın geçmişe ait firarları olduğundan uygun görülmediği belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; 2020 yılında çıkan yasadan faydalandırılmış olsaydı denetimli serbestlik hükümlerinden faydalanmış olacağını, 21/12/2022 tarihinde açık ceza infaz kurumuna teslim edilmiş olsaydı son hücreye koyma disiplin cezasını almamış olacağını, barındırılması gereken süreden daha fazla bir süredir kapalı ceza infaz kurumunda tutulduğunu, Cumhuriyet Savcısı G. Ş. nedeniyle 2023 yılında çıkan yasadan da faydalandırılmadığını, annesinin cenazesine güvenlik gerekçe gösterilerek katılmadığını belirtmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı Yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

6. Anayasa'nın "Mahkemelerin Bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. (2) Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. (...)"

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

8. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükmü yer almaktadır. Aynı maddenin dördüncü fıkrasında yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı belirtilmiştir.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'inci maddesi şöyledir:

"(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; *"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur. ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, (...) yönlerinden incelenir."*

11. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

14. Başvuranın; açık ceza infaz kurumuna gönderilmesi gerekirken Cumhuriyet Savcısının hatalı işlemi sebebiyle kapalı ceza infaz kurumuna gönderildiği, denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanma talebinin muhatap Kurum tarafından reddedildiği ancak konuya ilişkin üst mahkemelerce lehine kararların alındığı, alınan kararlara rağmen kapalı ceza infaz kurumunda barındırılmaya devam ettiği yönündeki iddiaları muhatap Kurumun cevabi yazısı ve ilgili mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanma talebi ile muhatap Kuruma sunduğu dilekçenin muhatap tarafından reddedildiği, durumun başvurana bildirilmesi üzerine başvuranın Ereğli (Konya) İnfaz Hakimliğine başvurduğu ve itirazının kabul edildiği, Ereğli İnfaz Hakimliği tarafından alınan karara Cumhuriyet Savcısı G. Ş.'nin Ereğli Ağır Ceza Mahkemesinde itiraz ettiği ancak söz konusu itirazın Ereğli Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedildiği ve kararın kesinleştiği görülmüştür.

15. Bu kapsamda, başvuranın söz konusu iddialarının yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu ve yargı makamlarına intikal ettiği, yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu, bu doğrultuda Kurumun görev alanına girmeyen mezkûr iddiaların 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesi, mezkûr Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (ç) bentleri ile aynı Yönetmelik'in 67'nci maddesi gereği kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

16. Başvuranın annesinin vefat etmesinden önce annesini hastanede ziyaret etme talebinin reddedildiği iddiasına ilişkin olarak muhatap tarafından başvuranın Kuruma söz konusu talebiyle ilgili herhangi bir dilekçe sunmadığı belirtilmiştir.

17. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45). İşkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), “*makul şüphe*

bulunmaması” ya da “*bütün makul kuşkunun ötesinde*” şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak AİHM, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarımların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

18. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvuran tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, *Muhittin Kaya*, B. No: 2013/1213, 4/12/2013, para. 32). Başvuranın annesinin vefat etmesinden önce annesini hastanede ziyaret etme talebinin reddedildiği iddiası muhatapın cevabi yazısı ve ilgili içtihat hükümleriyle birlikte incelendiğinde; söz konusu iddianın soyut beyan niteliğinde kaldığı ve yeterince temellendirilemediği, bu sebeple açıkça dayanaktan yoksun olduğu tespit edilen mezkûr iddianın kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

19. Başvuranın annesinin cenazesine katılma talebinin reddedildiği iddiasına ilişkin olarak ise muhatap Kurum tarafından başvuranın cenazeye katılma talebiyle Kuruma yazdığı dilekçesine istinaden Ereğli Cumhuriyet Başsavcılığına yazı yazıldığı ancak talebin başvuranın geçmişe ait firarları olduğundan uygun görülmediği belirtilmiştir.

20. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “*Mazeret izni*” başlıklı 94’üncü maddesinin ilgili bölümüne göre; “(1) *Hükümlülük süresinin onda birini iyi hâlle geçirmiş olanlara hükümlünün isteği ile; (...)* a) *Ana, baba, eş, kardeş veya çocuğunun ölümü nedeniyle ceza infaz kurumu en üst amirinin önerisi ve Cumhuriyet Başsavcılığının onayı ile, (...)* mazeret izni verilebilir. (2) *Bu Kanun’un 25’inci maddesi kapsamına girenler hariç, yüksek güvenlikli ceza infaz kurumunda bulunanlar da dâhil olmak üzere, güvenlik bakımından sakınca oluşturmaması koşuluyla tehlikeli olmayan hükümlünün, dış güvenlik görevlisinin refakatinde bulunmak şartıyla, talebi ve Cumhuriyet Başsavcısının onayıyla; (...)* izin verilebilir. (...)”

21. Başvuranın annesinin cenazesine katılma talebinin reddedildiği iddiası muhatap Kurumun cevabi yazısı, ekleri ve ilgili mevzuat hükmü ile birlikte incelendiğinde; mazeret izinlerinin Cumhuriyet Başsavcısının onayına tabi olduğu, bu doğrultuda başvuranın annesinin cenazesine katılmasına ilişkin talebinin Ereğli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından uygun görülmediği tespit edilmiş, yargı makamınca değerlendirilen mezkûr iddianın Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 48’inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile 67’nci maddesi gereği kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/9/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye